

แผนภาพหน้าที่และมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

FUNCTIONAL ANALYSIS AND OCCUPATIONAL STANDARD FOR VETERINARY ASSISTANT (SMALL ANIMAL)

เกศินี ไกรครุฑตรี¹, วรทยา ธรรมกิตติภพ², พนิต เข้มทอง³

Kasinee Kraikruttree¹, Varataya Thammakitipob², Panit khemthong³

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹⁻³

Kasetsart University¹⁻³

leksuk49@gmail.com¹, feduvyt@ku.ac.th², fedu.ve@ku.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนภาพหน้าที่และมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การสร้างมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ ใช้วิธีวิเคราะห์หน้าที่งานกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นายสัตวแพทย์สภา สัตวแพทย์ที่ปฏิบัติงานประจำโรงพยาบาล คลินิกทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนด้านสัตวแพทย์ ที่ยินดีเข้าร่วมการพัฒนามาตรฐานอาชีพ จำนวน 91 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ระยะที่ 2 คือ การตรวจสอบ (ร่าง) มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ จากสัตวแพทย์ที่ปฏิบัติงานประจำโรงพยาบาลสัตว์คลินิกทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายหลักของอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ คือ ปฏิบัติงานและสนับสนุนการทำงานของสัตวแพทย์ได้อย่างมีมาตรฐาน บทบาทหลักของอาชีพ มี 3 บทบาทหลัก ได้แก่ 1) ช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติการของสัตวแพทย์และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการด้านการรักษาในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนดประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก และ 17 สมรรถนะย่อย 2) ดูแลและทำความสะอาดอุปกรณ์และห้องต่าง ๆ ในสถานประกอบการได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนดประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก และ 9 สมรรถนะย่อย และ 3) ช่วยเหลืองานส่วนหน้าได้ถูกต้องตามข้อกำหนด ประกอบด้วย 4 สมรรถนะหลัก และ 12 สมรรถนะย่อย ผลการตรวจสอบมาตรฐานอาชีพ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดเห็นด้วยกับข้อกำหนดทั้งหมดของมาตรฐานอาชีพนี้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์แผนภาพหน้าที่, มาตรฐานอาชีพ, ผู้ช่วยสัตวแพทย์, สมรรถนะ, อาชีวศึกษา

Abstract

This research identifies the needs, the first stage, followed by a second stage defining the occupational standard for Veterinary Assistants (Small animal). A descriptive research uses the functional analysis to define the key roles, units of competences, elements of competences and performance criteria. The first stage target group agreed on preparing the occupational standard. The target group comprised 91 persons: the President of the Veterinary Council of Thailand, veterinarian practitioners, government and private veterinary hospitals, management of private veterinary companies, and lecturers at veterinary universities. The research tools are focus groups to gather the ideas and discussions from meetings. The second stage verifies the occupational standard with 102 veterinarians by using questionnaires and analyze data by statistic tools, median and inter quartile.

The result of the research defined the key purpose of the Veterinarian Assistants: assisting the veterinarian practitioners, divided into to three key roles 1) Assist and Work in veterinary practices with standard of and focus on Care & Welfare of Animals consisting of 5 Units of Competences and 17 Elements of Competences, 2) Sanitation and Clinical Care consisting of 3 Units of Competences and 9 Elements of Competences, 3) Front Office Customer Service and Workplace Skills consisting of 4 Units of Competences and 9 Elements of Competences. The target groups all agreed with the set of occupational standards and commented that the result is according to the functions of veterinary assistants.

Keyword: Functional analysis, Occupational standard, Veterinary assistant, Competency, Vocational Education

บทนำ

ปัจจุบันการเลี้ยงสัตว์ได้เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม และเศรษฐกิจ โดยคนที่อยู่สังคมเมืองก็จะเลี้ยงสัตว์เพื่อความเพลิดเพลินหรือเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนหรือที่เราเรียกว่า “สัตว์เลี้ยง” ซึ่งสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมอย่างมากก็คือ สุนัข ซึ่งมีจำนวนการเลี้ยงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553) ได้สำรวจประชากรสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ยึดหลักการตามสถิติในพื้นที่ 50 เขต มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,942,796 หลัง จำนวนครัวเรือนที่ไม่เลี้ยงสุนัข 1,553,699 หลัง และจำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงสุนัข 389,097 หลัง ในครัวเรือนเหล่านี้มีจำนวนสุนัขในครัวเรือน 823,504 ตัว ฉีดวัคซีนแล้ว 753,478 ตัว จะเห็นได้ว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมเลี้ยงกันอย่างสูง จากความนิยมในการเลี้ยงสัตว์ดังกล่าวมา โดยเฉพาะสุนัขเป็นผลทำให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น ธุรกิจอาหารสัตว์เลี้ยง ธุรกิจยาสัตว์ ธุรกิจคอกหรือโรงเรือน ธุรกิจเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับสัตว์เลี้ยง ธุรกิจตกแต่งสัตว์เลี้ยง และธุรกิจสถานพยาบาลสัตว์ ซึ่งจัดอยู่ในหมวดการบริการรักษาสัตว์ (Veterinary Services) ประกอบด้วย สถานที่ที่ให้บริการรักษาสัตว์ทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ให้ความรู้ด้านสัตวศาสตร์ และระบบควบคุมการจัดการโรคที่เกิดกับสัตว์เลี้ยงแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ หน้าที่การรักษาสัตว์นั้นเป็นหน้าที่ของนายสัตวแพทย์ ขณะนี้ในประเทศไทยมีโรงพยาบาลสัตว์ขนาดใหญ่จำนวน 279 แห่ง มีสถานพยาบาลสัตว์ขนาดกลางจำนวน 370 แห่ง และมีสถานพยาบาลสัตว์ขนาดเล็กจำนวน 1,921 แห่ง (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2558) และจะมีการจัดสร้างเพิ่มขึ้นจำนวนหลายแห่งในอนาคตอันใกล้นี้ ผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการดำเนินงานคือความต้องการผู้ช่วยสัตวแพทย์ (รัชต์ ชิตติยะ, 2542) ผู้ช่วยสัตวแพทย์นั้นยังไม่มีวุฒิที่กำหนดโดยตรง โดยสถานพยาบาลจะรับสมัครผู้ที่มีความสนใจ ซึ่งอาจสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปจนถึงปริญญาตรี แล้วฝึกหัดให้ในภายหลัง แต่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทางด้านสัตวศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การดูแลสัตว์นั้นอาจมีชื่อเรียกที่ต่างกันในแต่ละสถาบัน เช่น สัตวบาล การผลิตสัตว์ ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์และการผลิตสัตว์เศรษฐกิจ

จากการศึกษาของ อมร อัครวงสานัน (2555) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ช่วยสัตวแพทย์ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่จัดทำเพื่อฝึกอบรมสำหรับผู้ที่จะทำหน้าที่ผู้ช่วยสัตวแพทย์ในสถานพยาบาลสัตว์ พัฒนาขึ้นสำหรับผู้ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพสัตว์ สัตวศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 และต้องมีความสนใจเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ หรืองานผู้ช่วยสัตวแพทย์ หลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว เพื่อใช้อบรมผู้ศึกษาทางด้านสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพสัตว์ สาขาสัตวศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีประสบการณ์และทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งประสงค์ที่จะทำงานเป็นผู้ช่วยสัตวแพทย์ หลักสูตรฝึกอบรมผู้ช่วยสัตวแพทย์ประกอบด้วยส่วนสำคัญของหลักสูตร กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่สร้างการเตรียมพร้อมปฏิบัติงานในสถานพยาบาล ระยะเวลาการฝึกอบรม ใช้เวลา 3 วัน (18 ชั่วโมง) ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 6 แผนการฝึกอบรม คือ การจับบังคับสัตว์ เกสซ์วิทยาเบื้องต้น การรังสีสัตวศาสตร์เบื้องต้น การตรวจสุขภาพสัตว์เบื้องต้น และการเก็บตัวอย่างจากสัตว์ มีการวัดและประเมินผลภาคทฤษฎี โดยใช้แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก และภาคปฏิบัติโดยใช้แบบสังเกตการปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวไม่ได้มาจากการวิเคราะห์หน้าที่งานที่จำเป็นและครอบคลุมที่บุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้ช่วยสัตวแพทย์ต้องมี การกำหนดสมรรถนะสู่การจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์จึงมีความจำเป็น การกำหนดสมรรถนะ (Competency) ของตำแหน่งงาน รวมถึงระบอบองค์ประกอบที่สำคัญแต่ละองค์ประกอบนั้น ส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาในการกำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะในระดับที่ใช้ทั่วไป เพราะผู้ที่มีสมรรถนะนั้นต้องสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งงานนั้นได้เป็นอย่างดี ครอบคลุมถึงการมีความรู้ในขอบเขตที่กว้างขวาง มีทัศนคติและมีรูปแบบของพฤติกรรมที่สังเกตได้ ด้วยความสำคัญนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการสร้างมาตรฐานอาชีพสำหรับผู้ช่วยสัตวแพทย์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงาน (Workforce) ที่ตรงตามความต้องการของเจ้าของอาชีพหรือผู้ประกอบการอย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากหลาย ๆ ประเทศในยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างมาตรฐานอาชีพ เนื่องจากเป็นแนวทางในการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นแนวทางในการพัฒนาแรงงานของประเทศนั้น ๆ ดังนั้นวิธีการที่จะได้มาซึ่งมาตรฐานอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้วยแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องการกำลังแรงงานที่มีสมรรถนะการทำงานที่สูงขึ้น ต้องการมาตรฐานในการปฏิบัติงานเพื่อก่อให้เกิดความยอมรับและส่งผลให้ได้รับอัตราค่าตอบแทนที่สูงขึ้น มาตรฐานอาชีพถูกกำหนดขึ้นโดยการดำเนินการร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรจากองค์กรทางวิชาชีพ โดยกระบวนการในการสร้างมาตรฐานอาชีพต้องมีการวิเคราะห์หาสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้น จากนั้นจึงวิเคราะห์หน้าที่งาน (Functional Analysis) ด้วยวิธีการที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและถูกนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานอาชีพ คือ การวิเคราะห์หน้าที่งานแบบ Functional analysis ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการ พัฒนามาตรฐานอาชีพของอังกฤษ เป็นการค้นหาหน่วยย่อยของสมรรถนะซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของกิจกรรมการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการทำงานในองค์กร ซึ่งการวิเคราะห์หน้าที่งานนั้นต้องระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการอย่างชัดเจน โดยวิธีวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่ง หน่วยสมรรถนะย่อย (Element of Competency) ได้จากการที่พนักงานผู้ให้ข้อมูลร่วมกันระบุหน้าที่ย่อยของแต่ละตำแหน่งงาน และรายละเอียดของการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนสามารถทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (Geoff and Boutall, 2011) ความสำคัญของการสร้างแผนภาพหน้าที่และจัดทำมาตรฐานอาชีพในงานวิจัยครั้งนี้ เพราะอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์สำหรับสัตว์เล็ก (Small Animal) เพราะเป็นอาชีพที่สัตวแพทย์ต้องการอย่างยิ่ง โดยงานด้านการดูแลสัตว์เลี้ยงของสัตวแพทย์จะทำงานเกี่ยวกับสัตว์ที่เลี้ยงเป็นเพื่อน (Companion) ที่เลี้ยงในบ้านหรือใกล้กับมนุษย์ หน้าที่คือจะต้องดูแลรักษา ฉีดวัคซีน ผ่าตัดทำหมันหรือแม่แต่การฉีดให้หลัง สัตว์เหล่านี้ ได้แก่ สุนัข แมว กระต่าย หนู เป็นต้น สัตวแพทย์ที่เชี่ยวชาญกับสัตว์เลี้ยงจะทำงานในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลสัตว์เล็ก ที่มีงานประจำคือการดูแลทั่วไป การรักษาสุนัข แมว เมื่อเจ็บป่วยและการทำการผ่าตัดต่าง ๆ ดังนั้นผู้ที่จะมาทำหน้าที่ผู้ช่วยสัตวแพทย์จึงต้องมีองค์ความรู้ของอาชีพ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ตรงตามข้อกำหนดสมรรถนะของอาชีพและความต้องการของผู้ประกอบการอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนภาพหน้าที่และมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

การตรวจเอกสาร

มาตรฐานอาชีพ (Occupational Standard) เป็นข้อกำหนดเฉพาะของความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐาน ซึ่งแต่ละมาตรฐานต้องแสดงถึงผลสำเร็จของงานตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดออกมาในหน่วยงานนั้น ๆ ประกอบไปด้วย ความรู้ และทักษะปฏิบัติ บุคลากรต้องสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องหรือตรงกับมาตรฐานที่กำหนด อาจกล่าวได้ว่า มาตรฐานอาชีพต้องคำนึงถึงสมรรถนะที่คาดหวังเพื่อที่จะบรรลุสำหรับอาชีพแต่ละอาชีพ (Rösch et. al., 2013, Geoff และ Boutall, 2011) ดังนั้น บทบาทหรือหน้าที่ที่ถูกกำหนดในงานของอาชีพนั้น ผู้ที่กำหนดคือเจ้าของกิจการ หรือผู้ประกอบการในวิชาชีพนั้น ๆ เป็นผู้กำหนดขึ้นมา ส่วนภาคการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ต้องพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะตรงตามที่เจ้าของอาชีพต้องการ และบทบาทหน้าที่ของงานต้องได้รับการแสดงออกจาก

การปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้วิชาการ ในภาคทฤษฎี และความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริงหรือมีความชำนาญในภาคปฏิบัติ รวมถึงทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่ออาชีพนั้น ๆ ที่มุ่งถึงประโยชน์ในความสำเร็จของงานให้เกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้ประกอบการหรือนายจ้างเกิดความพึงพอใจต่อผลงานที่ปรากฏมาตรฐานอาชีพจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาโดยตรงเป็นหลักการที่ภาคการศึกษาต้องนำไปใช้เป็นแม่บทในการพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่อาชีพงานนั้น ๆ นอกจากนี้ มาตรฐานอาชีพยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างความต้องการจ้างงานและการปรับปรุงกำลังคน การมีมาตรฐานอาชีพจึงเป็นองค์ความรู้ของอาชีพนำมาสู่การปรับปรุงหรือพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานให้มีความสามารถและความพร้อมในการทำงานอาชีพนั้น ๆ (Fletcher, 1991) หรืออาจหมายถึงข้อกำหนดระดับสมรรถนะของบุคคลในการประกอบอาชีพ ที่ประกอบด้วยความรู้และทักษะปฏิบัติที่จำเป็นในงานอาชีพนั้น ๆ เกิดประสิทธิผลต่อผลลัพธ์ของงาน ที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องมาตรฐานอาชีพนี้ใช้เป็นฐานในการกำหนดและประเมินเพื่อให้ได้คุณวุฒิวิชาชีพ (กิตติเชษฐ สวัสดิ์ธนากุล วิทยาลัย ธรรมกิตติภาพ และสุนทรา โต้บัว, 2558, Lester and Religa, 2016)

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานอาชีพโดยใช้การวิเคราะห์หน้าที่

การพัฒนามาตรฐานอาชีพ มีวิธีการหลากหลายวิธี วิธีที่นิยม ได้แก่ การวิเคราะห์หน้าที่ (Functional Analysis) ซึ่งมุ่งเน้นที่รูปแบบของการกำหนดหน้าที่อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดบทบาทหลักของอาชีพนั้น ๆ ก่อนว่า มีภารกิจหน้าที่หลัก ๆ ไດบ้างที่ผู้ปฏิบัติต้องกระทำ จากนั้นจึงวิเคราะห์หน้าที่หลักนั้นให้ย่อยลงไปสู่รูปธรรมที่สามารถปฏิบัติได้ ส่วนกระบวนการหรือวิธีการที่ได้มาซึ่งหน้าที่หลัก หน้าที่ย่อยหรือสมรรถนะไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้ให้เป็นหลักการตายตัว ทั้งนี้แนวทางการพัฒนามาตรฐานอาชีพ เริ่มจากการกำหนด บทบาทหลัก (Key Purpose) ที่แสดงถึงผลสำเร็จของงานที่ต้องการจากอาชีพนั้น ๆ ระบุถึงหน้าที่ทั้งหมดที่จำเป็นในการทำงานตามจุดมุ่งหมายหลักของงาน เป็นคำบรรยายธรรมชาติและคุณลักษณะของอาชีพที่แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ โดยต้องสามารถแยกองค์ประกอบเหล่านั้นออกมาได้เป็นแต่ละหัวข้อและแยกเป็นระดับได้ ผลจากการวิเคราะห์หน้าที่ที่งานคือ แผนภาพหน้าที่ (Functional Map) โดยแผนภาพหน้าที่ ของอาชีพจะขึ้นอยู่กับขนาดและลักษณะของแต่ละอาชีพ ซึ่งอาจแยกได้ไม่เท่ากันในทุกอาชีพ เมื่อวิเคราะห์หน้าที่ได้ทุกลำดับขั้นตอนแล้ว จะต้องนำลำดับขั้นสุดท้ายมากำหนดเป็นมาตรฐานอาชีพซึ่งประกอบด้วย ชื่อมาตรฐานอาชีพ (Occupational Standard Title) เกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) ความรู้และความเข้าใจที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน (Knowledge and Understanding) (Geoff and Boutall, 2011, Deissinger and Hellwig, 2011, Rösch et. al., 2013)

การวิเคราะห์มาตรฐานอาชีพด้วยเทคนิค Functional Analysis					
Key Purpose ความมุ่งหมายหลัก	Key Role บทบาทหลัก	Key Function หน้าที่หลัก	Unit of Competency หน่วยสมรรถนะ	Element of Competency สมรรถนะย่อย	Performance Criteria เกณฑ์การปฏิบัติงาน
ขอช่วยโดยรวมของงานกว้างๆในระดับกลุ่มอาชีพเขียนสรุปเพียง 1 ข้อความ	ขอช่วยงานในแต่ละด้านกลุ่มอาชีพเขียนสรุปเพียง 3-6 บทบาท	ขอช่วยความรับผิดชอบกลุ่มงานเฉพาะในกลุ่มอาชีพมี 8-12 หน้าที่	ขอช่วยของงานเฉพาะที่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดสามารถกระทำโดยลำพังในกลุ่มอาชีพมีประมาณ 50-200 งานเฉพาะ	องค์ประกอบของหน่วยสมรรถนะตั้งแต่ 2 งานย่อยขึ้นไป (ปกติมี 2-4 งาน)	Rangeขอบเขต ความรู้ปฏิบัติที่ต้องการ ทักษะปฏิบัติที่ต้องการ

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐานอาชีพด้วยเทคนิค Functional Analysis

ที่มา: Geoff and Boutall, (2011); Deissinger and Hellwig (2011); Rösch et. al. (2013)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสร้างมาตรฐานอาชีพในครั้งนี้ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์หน้าที่ที่งานแบบ Functional Analysis เพื่อกำหนดความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก หน่วยสมรรถนะหลัก สมรรถนะย่อย เกณฑ์ในการปฏิบัติ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายหลัก

(Key Purpose) ของอุตสาหกรรมหรืออาชีพโดยรวม จากนั้นได้กำหนดบทบาทหลัก (Key Role) หน้าที่หลัก (Key Function) หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) ซึ่งปรากฏในกรอบแผนภาพหน้าที่ แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ไม่มีหน้าที่หลัก (Key Function) เนื่องจากขอบเขตงานด้านสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) เป็นหนึ่งในหน้าที่งานหลักสำคัญประเภทหนึ่งของอาชีพสัตวแพทย์ ที่แบ่งเป็นสัตว์เล็ก และสัตว์ใหญ่ ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างมาตรฐานอาชีพจากแผนภาพหน้าที่อาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การสร้างมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นายสัตวแพทย์สภา สัตวแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสัตว์ คลินิก ทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนด้านสัตวแพทย์ ที่ยินดีเข้าร่วมการพัฒนามาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ ตลอดจนขั้นตอนของการวิจัย จำนวน 91 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม และแบบวิเคราะห์หน้าที่งาน **การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล** ใช้การประชุมกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 ครั้ง ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดกลุ่มข้อมูล เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลข้อเท็จจริง และสรุปเป็นประเด็น คำอธิบายนิยามอาชีพ ความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก สมรรถนะหลัก สมรรถนะย่อย ความรู้ และทักษะที่ต้องการ ในสมรรถนะต่าง ๆ และเกณฑ์การปฏิบัติงานตามสมรรถนะ ทั้งนี้ นำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง และใช้ค่าความถี่และร้อยละ

ระยะที่ 2 การตรวจสอบ (ร่าง) มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ สัตวแพทย์ที่ปฏิบัติงานประจำโรงพยาบาลสัตว์ คลินิกทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ทั้งนี้ กำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 และค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ ใช้เกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ 1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ ในระดับน้อยที่สุด จนถึง 4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ ในระดับมากที่สุด กำหนดเกณฑ์ในการยอมรับโดยต้องมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.51 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างแผนภาพหน้าที่และมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

จากการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอาชีพ ผ่านการวิเคราะห์แผนภาพหน้าที่อาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) นำมาสู่การจัดทำมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) ดังนี้

นิยามอาชีพ กลุ่มเป้าหมายมีฉันทมติในการกำหนดนิยามอาชีพสำหรับอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจของสัตวแพทย์

เป้าหมายหลักของอาชีพ (Key Purpose) คือ ปฏิบัติงานและสนับสนุนการทำงานของสัตวแพทย์ได้อย่างมีมาตรฐาน

บทบาทหลัก (Key Role) ประกอบด้วย 3 บทบาทหลัก ได้แก่

1. ช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติการของสัตวแพทย์และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการด้านการรักษาในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด

2. ดูแลและทำความสะอาดอุปกรณ์และห้องต่าง ๆ ในสถานประกอบการได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด
3. ช่วยเหลืองานส่วนหน้าได้ถูกต้องตามข้อกำหนด

ตารางที่ 1 แผนภาพหน้าที่จำแนกตามบทบาทหลักที่ 1 ของอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

เป้าหมายหลักของอาชีพ	บทบาทหลัก	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะย่อย
ปฏิบัติงานและสนับสนุนการทำงานของสัตวแพทย์ได้อย่างมีมาตรฐาน	1.ช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติการของสัตวแพทย์และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการด้านการรักษาในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ในสถานพยาบาลได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.เตรียมเครื่องมือ และดูแลรักษาอุปกรณ์ทั่วไปได้ถูกต้องตามข้อกำหนด 2.เตรียมเครื่องมือ และดูแลรักษาอุปกรณ์ในการผ่าตัดได้ถูกต้องตามข้อกำหนด 3.เตรียมเครื่องมือ และดูแลรักษาอุปกรณ์พิเศษ (บางประเภท) ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด
		2.ช่วยเหลือสัตวแพทย์ขณะทำการรักษาได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ประจำและเครื่องมือพิเศษ (บางประเภท) ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด 2.จับบังคับสัตว์ นำสัตว์ขึ้นทำการรักษาและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่สัตวแพทย์ขณะทำการผ่าตัดต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด 3.เก็บตัวอย่างพื้นฐานเพื่อส่งห้องปฏิบัติการและช่วยเหลือในห้องปฏิบัติการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด 4.ป้อน/ทายาสัตว์ป่วย ทำความสะอาดบาดแผลและช่วยเหลืออื่น ๆ อย่างถูกต้อง ตามข้อกำหนด 5.ช่วยเหลือในการถ่ายรูปรังสี X-ray ตามวิธีการที่กำหนด
		3.ดูแลและเก็บรักษาเวชภัณฑ์ที่ใช้ในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.แบ่งแยกและจัดเก็บรักษาเวชภัณฑ์ตามชนิดของยาและตามชนิดคุณภาพอย่างถูกต้อง 2.ดูแล stock ยาและรายงานอย่างถูกต้องตามข้อกำหนด
		4.ดูแลความปลอดภัยในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ดูแลระบบสุขาภิบาลและอค์ภัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือทางสัตวแพทย์ทุกชนิดตามข้อบังคับ 2.จัดการเรื่องระบบความปลอดภัยของสัตว์ขณะเข้ารับการรักษาได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด 3.จัดระบบการจัดการกรงสัตว์ตามชนิดการป่วยได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด 4.ระวังและป้องกันเรื่องโรคสัตว์สู่คนได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด
		5.ดูแลสัตว์ป่วยที่รับเข้ารับการรักษาเป็นสัตว์ป่วยในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ช่วยเหลือในการรักษาประจำวันตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด 2.ให้น้ำและอาหารประจำวันตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด 3.ทำความสะอาดของสัตว์ป่วยได้อย่างถูกวิธีและถูกต้องตามข้อกำหนด

ตารางที่ 2 แผนภาพหน้าที่จำแนกตามบทบาทหลักที่ 2 ของอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

เป้าหมายหลักของอาชีพ	บทบาทหลัก	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะย่อย
ปฏิบัติงานและสนับสนุนการทำงาน	2.ดูแลและทำความสะอาดอุปกรณ์และห้อง	1.ทำความสะอาดห้องและอุปกรณ์ต่าง ๆ ใน	1.ทำความสะอาดพื้น ตู้ โต๊ะ เคา์นเตอร์ในสถานพยาบาลอย่างถูกวิธี 2.ทำความสะอาดตู้เก็บยาทั่วไปและตู้เก็บยาควบคุมอุณหภูมิได้อย่างถูก

เป้าหมายหลักของอาชีพ	บทบาทหลัก	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะย่อย
ของสัตวแพทย์ได้อย่างมีมาตรฐาน	ต่างๆ ในสถานประกอบการได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	สถานพยาบาลได้	วิธี
		ถูกต้องตามข้อกำหนด	3.เก็บแยกขยะและส่งกำจัดได้อย่างถูกวิธี
		2.ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ทำความสะอาดเครื่องมือทั่วไป เครื่องมือผ่าตัด เครื่องมือพิเศษอย่างถูกวิธี 2.ทำความสะอาดขามอาหาร น้ำ ได้อย่างถูกต้อง 3.ทำความสะอาดผ้าและอุปกรณ์ที่ใช้ประจำวันอย่างถูกวิธี
3.ทำความสะอาดกรงเก็บสัตว์ป่วยได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ทำความสะอาดบริเวณกรงเก็บสัตว์ป่วยทั่วไปอย่างถูกวิธี 2.ทำความสะอาดกรงสัตว์ป่วยผ่าตัดอย่างถูกวิธี 3.ทำความสะอาดกรงสัตว์ป่วยติดเชื้อมีอย่างถูกวิธี		

ตารางที่ 3 แผนภาพหน้าที่จำแนกตามบทบาทหลักที่ 3 ของอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

เป้าหมายหลักของอาชีพ	บทบาทหลัก	สมรรถนะหลัก	สมรรถนะย่อย
ปฏิบัติงานและสนับสนุนการทำงานของสัตวแพทย์ได้อย่างมีมาตรฐาน	3.ช่วยเหลืองานส่วนหน้าได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.รับโทรศัพท์ ติดต่อ นัดหมายได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ใช้โทรศัพท์ในการสื่อสารได้อย่างถูกวิธี 2.ให้รายละเอียดและอธิบายเพื่อตอบจุดประสงค์ของผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด 3.แจ้งการนัดหมายที่ชัดเจนถูกต้อง ตามข้อกำหนด
		2.ดูแลให้การต้อนรับ ผู้รับบริการ และสัตว์เลี้ยง คั่นประวัติและจัดเรียงการเข้ารับการรักษาได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.ต้อนรับผู้รับบริการ และคั่นประวัติผู้มาขอรับบริการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด 2.จัดเรียงการเข้าพบสัตวแพทย์ตามตารางการนัดได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด 3.ช่วยเหลือเมื่อมีเหตุฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด
		3.อธิบายลูกค้าเมื่อเสร็จการรักษาหรือปล่อยสัตว์กลับบ้านได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	1.อธิบายเรื่องการให้ยา ให้อาหารและน้ำแก่ลูกค้าตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้อง 2.อธิบายเรื่องการเก็บตัวอย่างเพื่อการรักษาต่อเนื่องตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้อง 3.อธิบายเรื่องกรงลับรักษาครั้งต่อไปตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้อง
		4.ดูแลเรื่องบัญชี การจดบันทึกการรับจ่าย และการเก็บประวัติการรักษาได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	1.จดบันทึกการรับจ่าย รายงานประจำวันได้อย่างถูกต้อง 2.จดบันทึกการเข้ารับบริการและการรักษาได้อย่างถูกต้อง 3.เก็บประวัติการรักษาได้อย่างถูกต้อง

2. ผลการตรวจสอบ (ร่าง) มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อ (ร่าง) มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอาชีพจำนวน 102 คน พบว่า ทั้งหมดเห็นด้วยกับแผนภาพหน้าที่ในทุกรายการ โดยมีค่ามัธยฐาน มากกว่า 3.51 และส่วนพิสัยควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ทุกรายการ สรุปได้ว่า มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) มีความเหมาะสม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอาชีพยอมรับ ดังนี้

ตารางที่ 4 มัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์มาตรฐานวิชาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)

N=102

มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)	มัธยฐาน	ค่าพิสัยควอไทล์
หน่วยสมรรถนะ		
1. ดูแลรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ในสถานพยาบาลได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.58	1.05
2. ช่วยเหลือสัตว์แพทย์ขณะทำการรักษาได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.66	1.02
3. ดูแลและเก็บรักษาเวชภัณฑ์ที่ใช้ในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.49	1.13
4. ดูแลความปลอดภัยในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.22	1.01
5. ดูแลสัตว์ป่วยที่รับเข้ารับการรักษาเป็นสัตว์ป่วยในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.58	1.12
6. ทำความสะอาดห้องและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสถานพยาบาลได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.66	1.09
7. ทำความสะอาดเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.58	1.05
8. ทำความสะอาดกรงเก็บสัตว์ป่วยได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.27	1.15
9. รับโทรศัพท์ ติดต่อนัดหมายได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.38	1.11
10. ดูแลให้การต้อนรับผู้รับบริการ และสัตว์เลี้ยง ค้นประวัติและจัดเรียงการเข้ารับการรักษาได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.37	1.19
11. อธิบายลูกค้าเมื่อเสร็จการรักษาหรือปล่อยสัตว์กลับบ้านได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.30	1.07
12. ดูแลเรื่องบัญชี การจดบันทึกการรับจ่ายและการเก็บประวัติการรักษาได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.66	1.02
หน่วยสมรรถนะย่อย		
1. เตรียมเครื่องมือ และดูแลรักษาอุปกรณ์ทั่วไปได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.31	1.06
2. เตรียมเครื่องมือ และดูแลรักษาอุปกรณ์ในการผ่าตัดได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.40	0.99
3. เตรียมเครื่องมือ และดูแลรักษาอุปกรณ์พิเศษ (บางประเภท) ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.37	1.00
4. เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ประจำและเครื่องมือพิเศษ (บางประเภท) ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.22	0.86
5. จับบังคับสัตว์ นำสัตว์ขึ้นทำการรักษาและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่สัตวแพทย์ขณะทำการตรวจต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.58	1.02
6. เก็บตัวอย่างพื้นฐานเพื่อส่งห้องปฏิบัติการและช่วยเหลือในห้องปฏิบัติการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.52	1.04
7. ป้อนทายาสัตว์ป่วย ทำความสะอาดบาดแผลและช่วยเหลืออื่น ๆ อย่างถูกต้อง ตามข้อกำหนด	4.30	0.93
8. ช่วยเหลือในการถ่ายภาพรังสี X-ray ตามวิธีการที่กำหนด	4.20	0.83
9. แบ่งแยกและจัดเก็บรักษาเวชภัณฑ์ตามชนิดของยาและตามชนิดคุณภาพอย่างถูกต้อง	4.25	0.78
10. ดูแล stock ยาและรายงานอย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.22	0.82
11. ดูแลระบบสุขาภิบาลและอค์ภยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือทางสัตวแพทย์ทุกชนิดตามข้อบังคับ	4.68	0.98

มาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก)	มัธยฐาน	ค่าพิสัยควอไทล์
12. จัดการเรื่องระบบความปลอดภัยของสัตว์ขณะเข้ารับการรักษาได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.64	1.19
13. จัดระบบการจัดการกรงสัตว์ตามชนิดการป่วยได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.25	0.78
14. ระวังและป้องกันเรื่องโรคสัตว์สู่คนได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.65	0.96
15. ช่วยเหลือในการรักษาประจำวันตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.20	0.83
16. ให้น้ำและอาหารประจำวันตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.66	1.09
17. ทำความสะอาดของตัวสัตว์ป่วยอย่างถูกวิธีได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.49	1.13
18. ทำความสะอาดพื้น ตู้ โต๊ะ เคา์นเตอร์ในสถานพยาบาลอย่างถูกวิธี	4.51	1.05
19. ทำความสะอาดตู้เก็บยาทั่วไปและตู้เก็บยาควบคุมอุณหภูมิได้ อย่างถูกวิธี	4.58	1.05
20. เก็บแยกขยะและส่งกำจัดได้อย่างถูกวิธี	4.45	1.12
21. ทำความสะอาดเครื่องมือทั่วไป เครื่องมือผ่าตัด เครื่องมือพิเศษอย่างถูกวิธี	4.72	1.14
22. ทำความสะอาดชามอาหาร น้ำ ได้อย่างถูกต้อง	4.20	1.08
23. ทำความสะอาดผ้าและอุปกรณ์ที่ใช้ประจำวันอย่างถูกวิธี	4.27	1.15
24. ทำความสะอาดบริเวณกรงเก็บสัตว์ป่วยทั่วไปอย่างถูกวิธี	4.72	1.12
25. ทำความสะอาดกรงสัตว์ป่วยผ่าตัดอย่างถูกวิธี	4.72	1.02
26. ทำความสะอาดกรงสัตว์ป่วยติดเชือย่างถูกวิธี	4.32	1.03
27. ใช้โทรศัพท์ในการสื่อสารได้อย่างถูกวิธี	4.30	1.07
28. ให้รายละเอียดและอธิบายเพื่อตอบจุดประสงค์ของผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.11	0.76
29. แจ้งการนัดหมายที่ชัดเจนถูกต้อง ตามข้อกำหนด	4.39	1.04
30. ต้อนรับผู้รับบริการ และค้นประวัติผู้มาขอรับบริการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด	4.66	1.09
31. จัดเรียงการเข้าพบสัตวแพทย์ตามตารางการนัดได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.66	1.18
32. ช่วยเหลือเมื่อมีเหตุฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด	4.83	0.70
33. อธิบายเรื่องการให้ยา ให้อาหารและน้ำแก่ลูกคำตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้อง	4.39	1.04
34. อธิบายเรื่องการเก็บตัวอย่างเพื่อการรักษาต่อเนื่องตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้อง	4.49	1.13
35. อธิบายเรื่องการกลับมารักษาครั้งต่อไปตามคำสั่งสัตวแพทย์ได้อย่างถูกต้อง	4.20	1.08
36. จัดบันทึกรายรับ รายจ่ายประจำวันได้อย่างถูกต้อง	4.49	1.22
37. จัดบันทึกการเข้ารับบริการและบริการได้อย่างถูกต้อง	4.68	1.05
38. เก็บประวัติการรักษาได้อย่างถูกต้อง	4.30	1.07

อภิปรายผล

มาตรฐานอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ กล่าวคือ บทบาทหรือหน้าที่ที่ถูกกำหนดในงานของอาชีพนั้น ผู้ที่กำหนดคือเจ้าของกิจการ หรือผู้ประกอบการในวิชาชีพนั้น ๆ เป็นผู้กำหนดขึ้นมา ส่วนภาคการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ต้องพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะตรงตามที่เจ้าของอาชีพต้องการ และบทบาทหน้าที่ของงานต้องได้รับการแสดงออกจากการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ วิชาการ ในภาคทฤษฎี และความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริงหรือมีความชำนาญในภาคปฏิบัติ รวมถึงทัศนคติหรือเจตคติที่ดีต่ออาชีพนั้น ๆ ที่มุ่งถึงประโยชน์ในความสำเร็จของงานให้เกิดประสิทธิผล

ส่งผลให้ผู้ประกอบการหรือนายจ้างเกิดความพึงพอใจต่อผลงานที่ปรากฏ (กิตติเชษฐ์ สวัสดิ์ธนากุล วรทยา ธรรมกิตติภพ และสุนทรพา โตบัว, 2558)

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า การพัฒนามาตรฐานอาชีพของประเทศไทยนิยมใช้หลักการวิเคราะห์หน้าที่ (Functional Analysis) เนื่องจากมีความชัดเจนในการกำหนดบทบาทการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งยังมีรายละเอียดแตกต่างกันไป เป็นทฤษฎีอุปมาน (Deductive Theories) มุ่งเน้นกระบวนการเชิงตรรกะจากเรื่องทั่วไปสู่เรื่องเฉพาะ และมุ่งไปที่เป้าหมาย (Target-Oriented Approach) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดมุ่งผลสัมฤทธิ์ในทางอาชีพศึกษา และเทคนิคการวิเคราะห์หน้าที่ (Functional Analysis) สามารถมา กำหนดสมรรถนะ ประกอบด้วยความสามารถในการปฏิบัติงาน ตามเป้าหมายของอาชีพ และสมรรถนะหลัก สมรรถนะย่อยที่จำเป็นในอาชีพได้อย่างเหมาะสม (Geoff และ Boutall, 2011, Deisinger และ Hellwig, 2011, Rösch et. al., 2013) ดังนั้นผลการวิจัยนี้ สามารถระบุถึงองค์ความรู้ในอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) ที่เกิดจากคนในอาชีพ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอาชีพมาร่วมกันพิจารณาจัดทำอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามความต้องการของตลาดแรงงานในตำแหน่งงานผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) ในด้านการบำบัดโรคสัตว์ได้เป็นอย่างดี

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แผนภาพหน้าที่และมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ (สัตว์เล็ก) ที่ดำเนินการนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอาชีพ มีฉันทมติสอดคล้องกันโดยกำหนดจุดมุ่งหมายหลักของอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ คือ ปฏิบัติงานและสนับสนุนการทำงานของสัตวแพทย์ได้อย่างมีมาตรฐาน กำหนดบทบาทหลักของอาชีพ มี 3 บทบาทหลัก โดยบทบาทหลักที่ 1 คือ ช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติการของสัตวแพทย์และเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการด้านการรักษาในสถานประกอบการได้ถูกต้องตามข้อกำหนด ประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก และ 17 สมรรถนะย่อย บทบาทหลักที่ 2 คือ ดูแลและทำความสะอาดอุปกรณ์และห้องต่าง ๆ ในสถานประกอบการได้อย่างถูกต้องตามข้อกำหนด ประกอบด้วย 3 สมรรถนะหลัก และ 9 สมรรถนะย่อย และบทบาทหลักที่ 3 คือ ช่วยเหลืองานส่วนหน้าได้ถูกต้องตามข้อกำหนด ประกอบด้วย 4 สมรรถนะหลัก และ 12 สมรรถนะย่อย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า แผนภาพหน้าที่ผู้ช่วยสัตวแพทย์ที่จัดทำขึ้นและนำมาสู่การกำหนดมาตรฐานอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์นั้น มีองค์ประกอบที่ชัดเจนและตรงตามความต้องการของเจ้าของอาชีพและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอาชีพ ดังนั้น สัตวแพทย์ สภาสมาคมสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์แห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานระดับนโยบายที่เกี่ยวข้อง คลินิกเอกชน โรงพยาบาลสัตว์ ผู้ประกอบการด้านการรักษาและบำบัดโรคสัตว์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติสมรรถนะการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในอาชีพของผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพนี้ ได้อย่างเหมาะสม และผู้ที่ประสงค์จะประกอบอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ สามารถนำมาตรฐานอาชีพที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง และสร้างความพึงพอใจในงานจากการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของตนเองเพื่อเป็นผู้ช่วยสัตวแพทย์ที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน นำไปใช้เป็นแนวทางให้นโยบายในการพัฒนาบุคลากรทางด้านสาธารณสุขและแพทย์ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ มีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาต่อยอด ใช้ข้อมูล วิธีการจัดทำมาตรฐานอาชีพนี้ในการพัฒนาอาชีพอื่นๆที่สนับสนุนการบริการด้านการบำบัดโรคสัตว์ได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรมปศุสัตว์. (2558). *การขยายตัวของธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2560. จาก <http://www/dld.go.th>.
- กิตติเชษฐ สวัสดิ์ธนากุล วรทยา ธรรมกิตติภพ และสุนทร ทาบัว. (2558, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนามาตรฐานอาชีพงานเทคโนโลยี สำนักงาน. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 14(3): 259-266.
- รัชต์ ชัดติยะ. (2542). *การวิเคราะห์ความต้องการด้านการให้บริการของโรงพยาบาลสัตว์เล็ก คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรทยา ธรรมกิตติภพ. (2555). *อาชีพศึกษา: ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บีพีเอ็ม พรินท์ เซิร์ฟ.
- วารุณี มิลินทปัญญา. (2561). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการคงอยู่ในงานของบุคลากรโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(28): 244-255.
- สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). *การสำรวจสุนัขที่มีเจ้าของในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- อมร อัครวงสานัน. (2555). หลักสูตรฝึกอบรมผู้ช่วยสัตวแพทย์ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 1(2): 53-59.
- Deissinger, T. and Hellwig, S. (2011). *Structures and functions of Competency-based Education and Training (CBET): A comparative perspective*. Germany, Deutsche Gesellschaft für International Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.
- Fletcher. (1991). *NQs, Standards and Competence*. London, UK: Kogan Page.
- Geoff and Boutall, T. (2011). *Guide to Developing National Occupational Standards*. UK Commission for Employment and Skills. Retrieved from https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/304239/nos-guide-for-developers-2011.pdf
- Lester and Religa, J. (2016). 'Competence' and occupational standards: observations from six European countries. *ComProCom: Communicating Professional Competence*. Retrieved from <http://devmnts.org.uk/pam2017.pdf>
- Rösch et. al., L. (2013). *Through competence-based to employment-oriented education and training: A guide for TVET practitioners*. Germany: Deutsche Gesellschaft für International Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Translated Thai References

- Aungawawongsonon, A. (2012). Veterinary nursing training course in expert's opinion. *Journal of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi*, 1(2): 53-59. (in Thai)
- Department of Livestock Development, Ministry of Agriculture and Cooperatives. 2015. *The expansion of the pet business*. Retrieved from <http://www.dld.go.th> (in Thai)
- Khattiya, R. (1999). *Needs Analysis in the services of the Small Animal Hospital in the Veterinary Faculty, Chiang Mai University*. (Unpublished Master Thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai. (in Thai)
- Milinthapunya, Warunee. (2018). Factors Related to Retention of Employees at a University Hospital. *Journal of Thonburi University*. 12(28): 244-255. (in Thai)

Sawatthanasakul, K. Thammakittipob, V., and Tobua, S. (2015). Development of Occupation Standard for Office Technology. *Journal of Industrial Education*, 14(3): 259-266. (in Thai)

Statistical Forecasting National Statistical Office. (2010). *A survey of dog owners in Bangkok*. Bangkok, Thailand: National Statistical Office. (in Thai)

Thammakittipob, V. (2012). *Vocational Education: Theory and Practice*. Bangkok, Thailand: BPM Print Serve. (in Thai)